Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kümnes koda)

22. jaanuar 2020*

Eelotsusetaotlus – Isikute vaba liikumine – Liidu kodakondsus – Õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil – Direktiiv 2004/38/EÜ – Artikli 17 lõike 1 punkt a – Alaline elamisõigus – Saamine enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu – Töötaja, kes töötamise lõpetamise ajal on jõudnud ikka, mis annab õiguse vanaduspensionile

Kohtuasjas C-32/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Oberster Gerichtshofi (Austria kõrgeim üldkohus) 19. detsembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. jaanuaril 2019, menetluses

AT

versus

Pensionsversicherungsanstalt,

EUROOPA KOHUS (kümnes koda),

koosseisus: kümnenda koja president I. Jarukaitis, viienda koja president E. Regan (ettekandja) ja kohtunik E. Juhász,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Pensionsversicherungsanstalt, esindajad: *Rechtsanwälte* J. Milchram, A. Ehm ja T. Mödlagl,

– Austria valitsus, esindajad: J. Schmoll ja G. Hesse,

– Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, H. Eklinger ja J. Lundberg,

– Euroopa Komisjon, esindajad: B.-R. Killmann, J. Tomkin ja E. Montaguti,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikli 17 lõike 1 punkti a.

2 Taotlus on esitatud AT ja Pensionsversicherungsanstalti (Austria pensioniamet) vahelises kohtuvaidluses viimase keeldumise üle maksta AT-le tema vanaduspensioni täiendamiseks Austria õigusnormides ette nähtud kompensatoorset lisatoetust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus (EMÜ) nr 1251/70

3 Komisjoni 29. juuni 1970. aasta määruse (EMÜ) nr 1251/70 töötajate õiguse kohta jääda elama liikmesriigi territooriumile pärast selles riigis töötamist (EÜT 1970, L 142, lk 24; ELT eriväljaanne 05/01, lk 32) artikli 2 lõikes 1 oli sätestatud:

„Õigus jääda alaliselt elama liikmesriigi territooriumile on järgmistel isikutel:

a) töötajal, kes töötamise lõpetamisel on vastavalt selle liikmesriigi seadustele jõudnud vanaduspensioni saamise ikka ja kes on selles riigis töötanud vähemalt viimased kaksteist kuud ning seal pidevalt elanud kauem kui kolm aastat;

[…]“.

Direktiiv 75/34/EMÜ

4 Nõukogu 17. detsembri 1974. aasta direktiivi 75/34/EMÜ, mis käsitleb liikmesriigi kodanike õigust jääda elama teise liikmesriigi territooriumile pärast füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist selles riigis (EÜT 1975, L 14, lk 10; ELT eriväljaanne 05/01, lk 170) artikli 2 lõikes 1 oli ette nähtud:

„Iga liikmesriik tunnistab järgmiste isikute õigust jääda alaliselt elama tema territooriumile:

a) isikud, kes tegutsemise lõpetamisel on vastavalt selle riigi õigusaktidele jõudnud vanaduspensioni saamise ikka ja kes on selles riigis tegutsenud vähemalt eelnevad kaksteist kuud ning seal pidevalt elanud kauem kui kolm aastat.

   Kui kõnealuse liikmesriigi õigusaktide kohaselt ei ole teatavatele füüsilisest isikust ettevõtjate kategooriatele vanaduspensioni ette nähtud, loetakse vanusenõue täidetuks hüvitise saaja 65aastaseks saamisel;

   […]“.

Direktiiv 2004/38

5 Direktiivi 2004/38 põhjendustes 10 ja 17–19 on märgitud:

„(10) Elamisõigust kasutavad isikud ei tohiks siiski vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi esialgse elamisperioodi jooksul põhjendamatult koormata. Seepärast peaks üle kolmekuulise perioodi puhul kehtestama liidu kodanike ja nende pereliikmete elamisõigusele tingimused.

[…]

(17) Kui liidu kodanikud, kes on otsustanud jääda vastuvõtvasse liikmesriiki pikemaks ajaks, saaksid kasutada alalist elamisõigust, tugevdaks see liidu kodakondsuse väärtust ja oleks oluliseks teguriks sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamisel, mis on üks liidu põhieesmärke. Seepärast tuleks alaline elamisõigus näha ette kõikidele liidu kodanikele ja nende pereliikmetele, kes on elanud vastuvõtvas liikmesriigis kooskõlas käesolevas direktiivis sätestatud tingimustega viis järjestikust aastat, ilma et neid oleks välja saadetud.

(18) Selleks et aidata kaasa integreerumisele selle vastuvõtva liikmesriigi ühiskonda, kus liidu kodanik elab, ei tohiks alalisele elamisõigusele pärast selle saamist enam mingeid tingimusi kehtestada.

(19) Tuleks säilitada teatavad eelised, mis on liidu kodanikel, kes on töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad, ja nende pereliikmetel, ning mis võivad võimaldada nendel isikutel saada alaline elamisõiguse enne, kui nad on vastuvõtvas liikmesriigis viis aastat elanud, sest need eelised on omandatud õigused, mis tulenevad [määrusest nr 1251/70] ja [direktiivist 75/34].“

6 Direktiivi 2004/38 III peatükk „Elamisõigus“ sisaldab artikleid 6–15.

7 Direktiivi artikli 6 „Kuni kolmekuuline elamisõigus“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liidu kodanikel on õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kuni kolm kuud, ilma et nad peaksid täitma muid tingimusi või formaalsusi peale nõude omada kehtivat isikutunnistust või passi.“

8 Direktiivi artikli 7 „Üle kolmekuuline elamisõigus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kõikidel liidu kodanikel on õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kauem kui kolm kuud, kui:

a) nad tegutsevad vastuvõtvas liikmesriigis töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjatena või

b) neil on enda ja oma pere jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi ja neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus või

c) – nad on kantud mõne sellise era- või avalik-õigusliku õppeasutuse nimekirja, mis on vastuvõtvas liikmesriigis akrediteeritud või mida rahastatakse selle riigi õigusaktide või haldustavade põhjal, ja nende peamiseks eesmärgiks on õpingud, sealhulgas tööalane koolitus, ning

– neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus ja nad kinnitavad asjaomasele liikmesriigi asutusele avalduses või mõnes muus enda valitud dokumendis, et neil on enda ja oma pereliikmete jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, või

d) nad on punktides a, b või c nimetatud tingimustele vastava liidu kodaniku pereliikmed, kes on temaga kaasas või ühinevad temaga.“

9 Direktiivi artikli 14 „Elamisõiguse säilitamine“ kohaselt:

„1. Liidu kodanikel ja nende pereliikmetel on artiklis 6 sätestatud elamisõigus seni, kuni nad ei koorma põhjendamatult vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi.

2. Liidu kodanikel ja nende pereliikmetel on artiklites 7, 12 ja 13 sätestatud elamisõigus, kuni nad vastavad kõnealustes artiklites sätestatud tingimustele.

Erijuhtudel, kui tekib põhjendatud kahtlus, kas liidu kodanik või tema pereliikmed vastavad artiklites 7, 12 ja 13 sätestatud tingimustele, võivad liikmesriigid kontrollida, kas need tingimused on täidetud. Süstemaatilist kontrolli ei tehta.“

10 Direktiivi 2004/38 IV peatükk „Alaline elamisõigus“ sisaldab muu hulgas I jagu „Kõlblikkus“, milles on toodud selle direktiivi artiklid 16 ja 17.

11 Direktiivi artikli 16 „Üldeeskirjad liidu kodanikele ja nende pereliikmetele“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liidu kodanikud, kes on elanud vastuvõtvas liikmesriigis seaduslikult ja pidevalt viis järjestikust aastat, saavad seal alalise elamisõiguse. Selle õiguse suhtes ei kohaldata III peatükis sätestatud tingimusi.“

12 Direktiivi artikli 17 „Erandid seoses isikutega, kes ei tööta enam vastuvõtvas liikmesriigis, ja nende pereliikmetega“ lõikes 1 on sätestatud:

„Erandina artiklist 16 saavad vastuvõtvas liikmesriigis alalise elamisõiguse enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu:

a) töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad, kes töötamise lõpetamise ajal on jõudnud ikka, mis annab kõnealuse liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile, või töötajad, kes lõpetavad palgatöö ennetähtaegsele pensionile minekuks, tingimusel et nad on töötanud kõnealuses liikmesriigis vähemalt kaheteistkümne eelneva kuu jooksul ja elanud seal pidevalt üle kolme aasta.

[…]“.

Austria õigus

13 Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetzi (riiki elama asumise ja seal elamise seadus, *BGBl.* I, 100/2005) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni § 53a lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1) [Euroopa Majanduspiirkonna (EMP)] kodanikud, kellel on liidu õigusest tulenev elamisõigus (§-d 51 ja 52), saavad olenemata §-des 51 ja 52 sätestatud täiendavate tingimuste täitmisest alalise elamisõiguse pärast viit aastat seaduslikult ja pidevalt Austrias elamist. Vastava taotluse alusel antakse neile pärast elamisperioodi kestuse kontrollimist alalise elamisõiguse tunnistus.

[…]

3) Erandina lõikest 1 saavad EMP kodanikud § 51 lõike 1 punkti 1 kohaselt alalise elamisõiguse enne viieaastase tähtaja möödumist, kui nad:

1. on töötamise lõpetamise ajal jõudnud seaduslikku vanaduspensioniikka, või nad on töötajad, kes lõpetavad palgatöö ennetähtaegsele pensionile minekuks, tingimusel et nad on Austrias töötanud vähemalt kaheteistkümne eelneva kuu jooksul ja elanud seal pidevalt vähemalt kolm aastat;

2. on selle riigi territooriumil pidevalt elanud vähemalt kaks aastat ning lõpetavad tegevuse püsiva töövõimetuse tõttu. Elamisperioodi kestusele ei seata mingeid tingimusi, kui töövõimetuse on põhjustanud tööõnnetus või kutsehaigus, mis annab asjaomasele isikule õiguse saada hüvitist, mida täielikult või osaliselt maksab Austria pensionikindlustusasutus, või

3. on Austrias töötanud ja elanud kolm järjestikust aastat ning on seejärel asunud tööle mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, säilitades oma elukoha Austrias, kuhu nad pöörduvad tavaliselt tagasi vähemalt kord nädalas;

Punktides 1 ja 2 nimetatud õiguse omandamisel loetakse Euroopa Liidu muus liikmesriigis töötatud aega Austrias töötatud ajaks. […]“.

14 Sotsiaalkindlustuse üldseaduse (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz) § 292 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kui pension koos pensioni saaja muudest allikatest pärineva netotulu ja vastavalt §-le 294 arvesse võetavate summadega on väiksem tema suhtes kehtivast viitesummast (§ 293), on pensioni saajal käesoleva jao sätete kohaselt õigus pensioni kompensatoorsele lisatoetusele, kui ta elab seaduslikult ja püsivalt Austrias.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 28. jaanuaril 1950 sündinud põhikohtuasja kaebaja on Rumeenia kodanik, kes on elanud Austrias katkematult alates 21. augustist 2013 ja jõudis 28. jaanuaril 2015 seadusliku vanaduspensioni saamise ikka.

16 1. oktoobrist 2013 kuni tegeliku pensionile minemiseni 31. augustil 2015 töötas põhikohtuasja kaebaja 12 tundi nädalas tubakapoes. 1. aprillist 2016 kuni 1. veebruarini 2017, mil ta suundus lõplikult pensionile, töötas ta taas samas tubakapoes vähem kui tema töölepingus ettenähtud 20 tundi nädalas, et saada riiki elama asumise ja seal elamise seaduse § 51 lõike 1 punkti 1 järgi töötajana registreerimise tunnistus, mille Austria ametiasutus väljastas talle 10. augustil 2016.

17 Põhikohtuasja kaebaja saab Austria vanaduspensioni 26,73 eurot kuus, millele lisandub Rumeenia vanaduspension 204 eurot kuus.

18 Põhikohtuasja kaebaja esitas 14. veebruaril 2017 taotluse, et talle makstaks alates 1. märtsist 2017 tema vanaduspensioni täiendamiseks sotsiaalkindlustuse üldseaduse §-s 292 nimetatud kompensatoorset lisatoetust. Taotluses märkis ta, et tal on direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punkti a järgi Austrias alaline elamisõigus.

19 Pensioniamet jättis selle taotluse rahuldamata, sest leidis, et põhikohtuasja kaebaja ei ela Austrias seaduslikult.

20 Landesgericht Graz (liidumaa kohus Grazis, Austria) jättis põhikohtuasja kaebaja hagi pensioniameti otsuse peale rahuldamata. Nimetatud kohus leidis, et direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punktis a ette nähtud tingimused, nimelt töötamine vastuvõtvas liikmesriigis vähemalt 12 eelneva kuu jooksul ja seal kolm aastat pidevalt elamine, kohalduvad ka juhul, kui töötaja lõpetab töötamise seetõttu, et ta on jõudnud seaduslikku vanaduspensioniikka. Kaebaja puhul ei ole need tingimused aga täidetud.

21 Oberlandesgericht Graz (liidumaa kõrgeim kohus Grazis, Austria) jättis põhikohtuasja kaebaja apellatsioonkaebuse Landesgericht Grazi (liidumaa kohus Grazis) otsuse peale rahuldamata ja nõustus selle kohtu poolt nimetatud direktiivi artikli 17 lõike 1 punktile a antud tõlgendusega.

22 Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus), millele põhikohtuasja kaebaja esitas kassatsioonkaebuse, leiab, et vaidlus puudub selles, et kaebajal kui vähemalt alates teise töösuhte lõppemisest majanduslikult mitteaktiivsel liidu kodanikul puuduvad piisavad vahendid selle direktiivi artikli 7 lõike 1 punktide a ja b tähenduses. Nimetatud kohus lisas, et Austria õiguse järgi määravaks kuupäevaks, nimelt 1. märtsiks 2017, ei olnud kaebaja veel Austrias elanud pidevalt viis aastat.

23 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud tema menetluses oleva vaidluse lahendamisel küsimus, kas direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punkti a lause lõpus sätestatud ajalise kestuse tingimused kehtivad ka töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate puhul, kes on töötamise lõpetamise ajal juba jõudnud vastuvõtva liikmesriigi seaduslikku vanaduspensioniikka.

24 Selle kohta täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et see, millisest ajahetkest on põhikohtuasja kaebaja töötamise lõpetanud, ei ole põhikohtuasja lahendamisel tähtis, sest määravast ajahetkest olenemata ei ole direktiivi artikli 17 lõike 1 punktis a toodud kumulatiivsed tingimused täidetud. Nimelt esiteks, kui kaebaja lõpetas Austrias töötamise esimest korda 31. augustil 2015 pärast seaduslikku vanaduspensioniikka jõudmist, oli ta küll töötanud 12 eelnevat kuud, kuid ei olnud veel elanud selles liikmesriigis katkematult kolm aastat. Teiseks, kui ta lõpetas teist korda töötamise 1. veebruaril 2017, oli ta elanud selles liikmesriigis üle kolme aasta, kuid see töösuhe kestis enne lõplikult pensionile minemist ainult 10 kuud.

25 Neil asjaoludel otsustas Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2004/38] artikli 17 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et töötajad, kes töötamise lõpetamise ajal on jõudnud ikka, mis annab töötamise liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile, peavad kõnealuses liikmesriigis alalise elamisõiguse saamiseks enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu olema töötanud selles liikmesriigis vähemalt 12 eelneva kuu jooksul ja elanud seal pidevalt üle kolme aasta?

2. Juhul, kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt, siis kas töötajatel on vastavalt direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punkti a esimesele juhule õigus saada alaline elamisõigus, kui nad alustavad muus liikmesriigis töötamist ajal, mil on ettenähtav, et enne seadusjärgse pensioniea saabumist saavad nad töötada ainult üsna lühikest aega ning väikese sissetuleku tõttu sõltuvad nad pärast töötamise lõpetamist igal juhul vastuvõtva liikmesriigi sotsiaaltoetustest?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

26 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et vastuvõtvas liikmesriigis enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu alalise elamisõiguse saamise tingimused, nimelt seal töötamine vähemalt

12 eelneva kuu jooksul ja seal elamine pidevalt üle kolme aasta, kohalduvad töötaja suhtes, kes töötamise lõpetamise ajal on jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile.

27 Esiteks, mis puudutab selle sätte sõnastust, siis tuleb nentida, et vastuvõtvas liikmesriigis alalise elamisõiguse andmise puhuks on selles sättes seoses ajahetkega, mil töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad lõpetavad töötamise, silmas peetud kahte olukorda, nimelt esiteks asjaomase liikmesriigi õigusaktide kohaselt vanaduspensioni saamiseks õigust andvasse ikka jõudmine ja teiseks töötamise lõpetamine ennetähtaegsele pensionile minekuks.

28 Kuna aga eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punkti a kohaldamisega seoses nende kahe olukorra võimaliku eristamise kohta, siis selle sätte sõnastuses ei näita miski, et töötamise ajavahemiku ja elamise kestuse tingimuste kohaldatavust tuleks piirata üksnes olukordadega, kus töötamine lõpetatakse seoses ennetähtaegsele pensionile minekuga.

29 Nimelt nähtub selle sätte ülesehitusest, et selles viimases lauseosas loetletud tingimused, mis on sisse juhatatud sõnadega „tingimusel et“, kehtivad nii esimese kui ka teise selles sättes reguleeritud olukorra kohta. Need tingimused peavad seega täidetud olema töötaja puhul, kes on töötamise lõpetamise ajal jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile.

30 Teiseks kinnitab sellist tõlgendust direktiivi 2004/38 üldine ülesehitus. Selle kohta tuleb esimesena nentida, et vastavalt selle direktiivi põhjendusele 19 tuleb säilitada teatavad eelised, mis on liidu kodanikel, kes on töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad, ja nende pereliikmetel, ning mis võivad võimaldada nendel isikutel saada alaline elamisõigus enne, kui nad on vastuvõtvas liikmesriigis viis aastat elanud, sest need eelised on omandatud õigused, mis tulenevad määrusest nr 1251/70 ja direktiivist 75/34.

31 Kuid määruse nr 1251/70 artikli 2 lõike 1 punkti a kohaselt oli töötajal, kes töötamise lõpetamisel on vastavalt liikmesriigi seadustele jõudnud vanaduspensioni saamise ikka ja kes on selles riigis töötanud vähemalt viimased 12 kuud ning seal pidevalt elanud kauem kui kolm aastat, õigus jääda alaliselt elama selle liikmesriigi territooriumile. Direktiivi 75/34 artikli 2 lõike 1 punktis a oli ette nähtud sarnane norm füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes.

32 Järelikult laiendas liidu seadusandja vastavalt direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punktile a selles ette nähtud erandit töötajatele, kes lõpetavad palgatöö ennetähtaegsele pensionile minekuks, kuid sellest ei saa järeldada, et sellega oleks soovitud vabastada teised töötajad sellesse sättesse üle võetud tingimustest, mis olid nende suhtes ette nähtud juba määruses nr 1251/70 või direktiivis 75/34.

33 Teisena tuleb meelde tuletada, et direktiivis 2004/38 on vastuvõtvas liikmesriigis elamise õiguse osas ette nähtud mitmeetapiline süsteem, mis sellest direktiivist varasemates erinevates liidu õigusaktides ja kohtupraktikas ette nähtud etappe ja tingimusi sisuliselt üle võttes viib alalise elamisõiguseni (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Nimelt näeb selle direktiivi artikkel 6 kuni kolmekuulise elamise kohta elamisõiguse tingimuse või formaalsusena kõigepealt ette üksnes nõude omada kehtivat isikutunnistust või passi ning sama direktiivi artikli 14 lõike 1 kohaselt säilib see õigus seni, kuni liidu kodanik ja tema pereliikmed ei koorma põhjendamatult vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Seejärel, üle kolmekuulise elamisõiguse puhul kehtivad elamisõiguse saamiseks direktiivi 2004/38 artikli 7 lõikes 1 sätestatud tingimused ning vastavalt direktiivi artikli 14 lõikele 2 säilib see õigus seni, kuni liidu kodanik ja tema pereliikmed vastavad neile tingimustele. Eelkõige nähtub direktiivi

põhjendusest 10, et nende tingimuste eesmärk on eeskätt vältida seda, et need isikud koormaksid põhjendamatult vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Lõpuks nähtub selle direktiivi artikli 16 lõikest 1, et liidu kodanikud, kes on elanud vastuvõtvas liikmesriigis seaduslikult ja pidevalt viis järjestikust aastat, saavad seal alalise elamisõiguse ning selle õiguse suhtes ei kohaldata eelmises punktis nimetatud tingimusi. Nagu on märgitud direktiivi põhjenduses 18, ei tohi alalisele elamisõigusele pärast selle saamist enam mingeid tingimusi kehtestada, eesmärgiga aidata kaasa integreerumisele selle riigi ühiskonda (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Selle kohta tuleb märkida, nagu on meelde tuletatud käesoleva kohtuotsuse punktis 31, et kui vastuvõtvas liikmesriigis töötamise lõpetanud töötaja alaline elamisõigus oli enne direktiivi 2004/38 reguleeritud liidu õiguse spetsiifilistes normides, on selline õigus nüüd reguleeritud selle direktiivi artikli 17 lõikes 1 ja see säte on vastavalt oma sõnastusele erand sama direktiivi artiklist 16.

38 Järelikult kuuluvad töötajatele, kes on vastuvõtvas liikmesriigis töötamise lõpetamise ajal jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile, seal alalise elamisõiguse andmist puudutavad sätted, nagu nendega on tegemist direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punktis a, selles direktiivis kehtestatud mitmeetapilisse süsteemi ja kujutavad endast liidu selle kategooria kodanike suhtes soodsamat korda, sest alalise elamisõiguse saamine selles liikmesriigis on ette nähtud enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu. Seejuures tuleb neid kui erandsätteid tõlgendada kitsalt (vt analoogia alusel 11. juuni 2015. aasta kohtuotsus Zh. ja O., C-554/13, EU:C:2015:377, punkt 42).

39 Eeltoodust nähtub, et vastuvõtvas liikmesriigis alalise elamisõiguse saamiseks peavad need töötajad vastama direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punktis a toodud tingimustele, nimelt olema töötanud vastuvõtvas liikmesriigis vähemalt 12 eelneva kuu jooksul ja elanud selles liikmesriigis pidevalt üle kolme aasta. Nimelt kui tõlgendada seda sätet nii, et juba ainuüksi see, kui töötaja on töötamise lõpetamise ajal jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile, annaks talle selles liikmesriigis alalise elamise õiguse, seadmata nõudeid selles liikmesriigis elamise kestusele enne töötamise lõpetamist, oleks see vastuolus direktiivis ette nähtud mitmeetapilise süsteemiga.

40 Kolmandaks oleks tõlgendus, mille kohaselt ei pea töötajad, kes on töötamise lõpetamise ajal jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile, täitma direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punktis a nimetatud tingimusi vastuvõtvas liikmesriigis alalise elamisõiguse saamiseks enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu, vastuolus selle direktiivi eesmärkidega.

41 Selle kohta tuleb märkida, et nagu on rõhutatud direktiivi 2004/38 põhjenduses 17, on alaline elamisõigus oluline tegur sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamisel ja kõnealuse direktiiviga nähti see ette liidu kodakondsuse väärtuse tugevdamiseks, mistõttu liidu seadusandja seadis selle direktiivi artikli 16 lõike 1 kohase alalise elamisõiguse saamise sõltuvusse liidu kodaniku integreerumisest vastuvõtvasse liikmesriiki (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Euroopa Kohus on juba leidnud, et direktiivi 2004/38 artikli 16 lõikes 1 ette nähtud alalise elamisõiguse omandamise aluseks olev integratsioon ei põhine mitte ainult ruumilistel ja ajalistel, vaid ka kvalitatiivsetel teguritel, mis on seotud vastuvõtvasse liikmesriiki integreerumise astmega (17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Järelikult saab direktiiviga 2004/38 järgitavast eesmärgist lähtudes anda selle direktiivi artikli 17 lõike 1 punkti a alusel alalise elamisõiguse töötajale, kes on töötamise lõpetamise ajal jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile, vaid juhul, kui tema integreerumist vastuvõtvasse liikmesriiki võib kinnitada selles sättes nimetatud tingimuste abil (vt analoogia alusel 9. jaanuari 2003. aasta kohtuotsus Givane jt, C-257/00, EU:C:2003:8, punkt 29).

44 Eeltoodu põhjal tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2004/38 artikli 17 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et vastuvõtvas liikmesriigis enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu alalise elamisõiguse saamise tingimused, nimelt seal töötamine vähemalt 12 eelneva kuu jooksul ja seal pidevalt elamine üle kolme aasta, kohalduvad töötaja suhtes, kes töötamise lõpetamise ajal on jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile.

Teine küsimus

45 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

46 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kümnes koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ, artikli 17 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et vastuvõtvas liikmesriigis enne viieaastase pideva elamisperioodi lõppu alalise elamisõiguse saamise tingimused, nimelt seal töötamine vähemalt 12 eelneva kuu jooksul ja seal pidevalt elamine üle kolme aasta, kohalduvad töötaja suhtes, kes töötamise lõpetamise ajal on jõudnud ikka, mis annab selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt õiguse vanaduspensionile.

Allkirjad